

Теорія та методика навчання

УДК 371.32:376.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16937778>

**Компетентнісний підхід у початковій школі: методичні стратегії реалізації
в інклюзивному середовищі**

Бабаян Юлія Олександрівна

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти, Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика, 54000 м. Миколаїв, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2136-7982>

Нор Катерина Федорівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти, Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика, 54000 м. Миколаїв, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2045-8776>

Прасол Надія Олексіївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти, Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика, 54000 м. Миколаїв, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-5089-218X>

Січко Ірина Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти, Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика, 54000 м. Миколаїв, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5574-5806>

Жданова Анна Анатоліївна

старший викладач кафедри психології та педагогічної освіти, Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика, 54000 м. Миколаїв, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-8673-5194>

Прийнято: 11.08.2025 | Опубліковано: 24.08.2025

***Анотація:** У статті розглядається реалізація компетентнісного підходу в початковій школі в контексті інклюзивної освіти. Спираючись на принципи реформи Нової української школи та державні освітні стандарти, дослідження акцентує увагу на важливості формування ключових життєвих компетентностей, зокрема соціальної взаємодії, емоційної саморегуляції, здоров'язберезжувальної грамотності, відповідальної поведінки, а також елементарної технологічної грамотності як складової сучасного освітнього процесу.*

***Метою статті** є дослідження ефективних методичних стратегій реалізації компетентнісного підходу в умовах інклюзивної початкової школи.*

***Методи:** аналіз наукової літератури, узагальнення, систематизація.*

***Результати:** у статті подано теоретичний огляд нормативних засад інклюзивного та компетентнісно орієнтованого навчання з акцентом на дітей молодшого шкільного віку. Автори розкривають зміст поняття «компетентнісний підхід», його значення для формування ключових життєвих компетентностей молодших школярів, а також визначають місце соціальної, здоров'язберезжувальної й технологічної складових у структурі освітнього процесу. Проаналізовано нормативно-правову базу, що регламентує інклюзивне навчання та реалізацію компетентнісного підходу, описано специфіку організації навчального процесу в інклюзивному класі, роль учителя, асистента вчителя, команди психолого-педагогічного супроводу та батьків. Окрему увагу приділено педагогічним умовам успішної реалізації компетентнісного підходу, прикладам методів і форм роботи, зокрема проєктній діяльності, рольовим іграм, інтегрованим урокам (у тому числі із застосуванням цифрових і технологічних інструментів), тілесно-орієнтованим вправам і формувальному оцінюванню. Показано роль індивідуальної програми розвитку (ІПР) як*

інструменту врахування особливих освітніх потреб і забезпечення поступу кожного учня.

Ключові слова: *інклюзивна початкова освіта, соціальна компетентність, здоров'язбережувальна грамотність, технологічна грамотність, особливі освітні потреби, індивідуальна програма розвитку (ІПР), Нова українська школа.*

Competency-Based Approach in Primary School: Methodological Strategies for Implementation in an Inclusive Environment

Babaian Yuliia

Candidate of Psychological sciences, Associate Professor (Department of Psychology and Pedagogical Education), Pylyp Orlyk International Classical University, 54000, Mykolaiv, Ukraine, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2136-7982>

Nor Kateryna

Candidate of Pedagogical sciences, Associate Professor (Department of Psychology and Pedagogical Education), Pylyp Orlyk International Classical University, 54000, Mykolaiv, Ukraine, ORCID <https://orcid.org/0009-0009-2045-8776>

Prasol Nadiia

Candidate of Pedagogical sciences, Associate Professor (Department of Psychology and Pedagogical Education), Pylyp Orlyk International Classical University, 54000, Mykolaiv, Ukraine, ORCID <https://orcid.org/0009-0004-5089-218X>

Sichko Irina

Candidate of Pedagogical sciences, Associate Professor (Department of Psychology and Pedagogical Education), Pylyp Orlyk International Classical University, 54000, Mykolaiv, Ukraine, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5574-5806>

Zhdanova Anna

Senior lecturer (Department of Psychology and Pedagogical Education),
Pylyp Orlyk International Classical University,
54000, Mykolaiv, Ukraine, ORCID <https://orcid.org/0009-0004-8673-5194>

Abstract: *The article examines the implementation of the competency-based approach in primary school within the context of inclusive education. Based on the principles of the New Ukrainian School reform and national educational standards, the study emphasizes the importance of developing key life competencies, including social interaction, emotional self-regulation, health literacy, responsible behavior, and basic technological literacy as an integral component of the modern educational process.*

Purpose: *The aim of the article is to explore effective methodological strategies for implementing the competency-based approach in inclusive primary education.*

Methods: *analysis of scientific literature, generalization, and systematization.*

Results: *The article provides a theoretical overview of the normative foundations of inclusive and competency-oriented learning with a focus on younger schoolchildren. The authors define the concept of the “competency-based approach,” highlight its significance for the development of essential life competencies in primary school students, and determine the role of social, health-preserving, and technological components within the structure of the educational process. A review is presented of the legal and regulatory framework governing inclusive education and the implementation of the competency-based approach. The article describes the specifics of organizing the educational process in inclusive classrooms, the role of teachers, teacher assistants, the team of psychological and pedagogical support specialists, and parents. Special attention is given to the pedagogical conditions for the successful implementation of the competency-based approach, with examples of teaching methods and forms of work, including project-based activities, role-playing, integrated lessons*

(including the use of digital and technological tools), body-oriented practices, and formative assessment. The role of the Individual Development Program (IDP) is highlighted as a tool for addressing special educational needs and ensuring the progress of each student.

Keywords: *inclusive primary education, social competence, health literacy, technological literacy, special educational needs, Individual Development Program (IDP), New Ukrainian School.*

Постановка проблеми. Розвиток інклюзивної освіти є одним із ключових пріоритетів сучасної української освітньої системи. Як зазначено в концепції реформи Нової української школи (НУШ), інклюзивна початкова освіта є не лише юридичним обов'язком, а й педагогічною необхідністю, спрямованою на забезпечення рівних можливостей навчання для всіх дітей, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей розвитку, стану здоров'я чи освітніх потреб. У цьому контексті початкова школа стає базовим середовищем, у якому з перших років системного навчання формуються цінності поваги, співпраці та особистісного зростання.

Важливою складовою цієї трансформації є впровадження компетентнісного підходу в усіх освітніх галузях, зокрема соціальній, здоров'язбережувальній та технологічній. Соціальна і здоров'язбережувальна галузі відіграють ключову роль у розвитку соціально-емоційних навичок, відповідальної поведінки та здорового способу життя, тоді як технологічна галузь забезпечує формування практичних умінь використання сучасних інструментів і цифрових засобів, необхідних для повсякденного життя та подальшої освіти. Компетентнісно орієнтована модель у початковій школі передбачає інтеграцію цих галузей у навчальний процес через диференціацію завдань, адаптовані матеріали, використання інтерактивних технологій та проєктну діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Компетентнісний підхід в освіті загалом і в початковій школі зокрема широко розглядається у сучасному вітчизняному дискурсі. Так, А. В. Кондратьєва [8], А. В. Немазенко [10] досліджують сутність, значення, проблеми та перспективи впровадження компетентнісного підходу в початковій школі за концепцією НУШ. Т. І. Молнар, Н. В. Лалак, Л. М. Фенчак розкривають питання реалізації компетентнісного підходу в початковій школі та методичні аспекти організації компетентнісного навчання молодших школярів [9]. У свою чергу, В. Л. Федяєва аналізує переваги й труднощі реалізації компетентнісного підходу в умовах Нової української школи, акцентуючи на перспективності його розвитку для підвищення якості освіти [11]. У дослідженні М. О. Стахів, Н. Ф. Грицай, С. Р. Шибівської розкрито роль інтерактивних технологій навчання та сучасних методик у формуванні ключових компетентностей молодших школярів, що особливо актуально в інклюзивному середовищі [15].

Значний внесок у розробку методологічних засад інклюзивної освіти здійснила А. А. Колупаєва, яка підкреслює необхідність інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у спільний освітній простір та важливість командної взаємодії педагогів і фахівців супроводу [7]. Подібний підхід реалізовано у навчально-методичному посібнику Л. І. Прохоренко, О. О. Баб'яка, В. В. Засенка та Н. А. Ярмоли, де представлено практичні стратегії навчання й підтримки учнів початкових класів з особливими освітніми потребами [9].

У працях О. А. Комар, В. С. Пісняк [6], Я. І. Цебро [18], С. В. Чередніченко та М. О. Огієнко [19] сучасні підходи до інклюзивної освіти розглядаються як концептуальні орієнтири, спрямовані на забезпечення особистісного розвитку дитини, формування міждисциплінарної взаємодії та розбудову освітнього середовища, яке створює умови для максимальної самореалізації кожного здобувача освіти. Водночас Л. В. Лавріненко [9] акцентує увагу на особливостях реалізації інклюзивної освіти в контексті викликів Нової української школи, підкреслюючи необхідність удосконалення механізмів підтримки та адаптації

учнів з особливими освітніми потребами. О. В. Боровець [1] підкреслює важливість організаційно-педагогічного забезпечення інклюзивного навчання в початковій школі, зокрема створення адаптивного освітнього середовища та залучення педагогічних команд до спільного супроводу учнів. О. Я. Денисюк та Н. В. Титаренко [2] відзначають, що ефективність інклюзивної освіти залежить від системного удосконалення організаційних механізмів, чітких індикаторів впровадження реформ та комплексної підтримки дітей з особливими освітніми потребами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний обсяг наукових розвідок, присвячених компетентнісному підходу та інклюзивній освіті, низка аспектів залишається недостатньо опрацьованою. У більшості праць акцент робиться на загальних засадах реалізації компетентнісного навчання або на організаційно-нормативних механізмах інклюзивної освіти, проте меншою мірою розкривається саме методичний інструментарій роботи з молодшими школярами в інклюзивному середовищі.

Недостатньо вивченою є й інтеграція трьох ключових освітніх галузей – соціальної, здоров'язбережувальної та технологічної – у єдиному компетентнісно орієнтованому освітньому процесі початкової школи. Бракує ґрунтовних досліджень, які б комплексно аналізували ефективність методичних стратегій, що враховують одночасно формування соціальної взаємодії, емоційної саморегуляції, здоров'язбережувальної поведінки та технологічної грамотності дітей із різними освітніми потребами. Особливої уваги потребує проблема практичної реалізації колаборативних, парних, проєктних і сценарних форм роботи в умовах інклюзивного класу. У наукових публікаціях ці методи здебільшого описуються як перспективні, проте не завжди підкріплюються конкретними механізмами їх адаптації до індивідуальних можливостей учнів із особливими освітніми потребами.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження ефективних методичних стратегій реалізації компетентнісного

підходу в умовах інклюзивної початкової школи. **Завдання статті:** здійснити теоретичний огляд нормативних засад інклюзивного та компетентісно орієнтованого навчання з акцентом на дітей молодшого шкільного віку, описати специфіку організації навчального процесу та методи роботи в інклюзивному класі, проаналізувати методичні стратегії, які сприяють реалізації компетентісного підходу .

Виклад основного матеріалу дослідження. Інклюзивна освіта в початковій школі є не лише правом дитини, а й сучасною формою реалізації ідеї рівності, доступності та педагогічної підтримки в освітньому середовищі. Особливої актуальності вона набуває в контексті впровадження Концепції Нової української школи (НУШ), яка у початковій ланці започаткувала структурні зміни, що передбачають не лише оновлення змісту, а й переосмислення педагогічних стратегій з урахуванням індивідуальних освітніх потреб молодших школярів.

Як зазначають О. Я. Денисюк та Н. В. Титаренко, нормативна база інклюзивної початкової освіти в Україні відображає послідовну інтеграцію принципів доступності, дитиноцентризму та розвитку індивідуальних компетентностей. Вона формує передумови для створення освітнього середовища, в якому дитина з особливими потребами отримує не лише знання, а й підтримку у формуванні соціальних зв'язків, навичок збереження здоров'я та емоційної стійкості [2].

Реформування української освіти, що реалізується через впровадження Концепції Нової української школи (НУШ), ґрунтується на переході від знанневої парадигми до компетентісного підходу, орієнтованого на розвиток життєво необхідних умінь та цінностей [4]. У початковій освіті цей підхід має особливу вагу, оскільки саме в 1–4 класах закладаються базові соціальні, емоційні та поведінкові орієнтири, які визначають подальший успішний розвиток дитини. У рамках освітніх галузей компетентісний підхід реалізується через практичні дії, моделювання життєвих ситуацій, рольові ігри, командну

роботу, інтерактивні завдання і використання цифрових освітніх ресурсів [3]. Особлива увага приділяється розвитку емоційного інтелекту, саморефлексії, емпатії, що є критично важливими для дітей з ООП.

В інклюзивному класі компетентнісний підхід дає змогу організувати процес таким чином, щоб кожна дитина – незалежно від особливостей розвитку – могла досягати успіхів у своєму темпі та у спосіб, який відповідає її індивідуальному стилю навчання. Індивідуальна програма розвитку (ІПР), що складається для дітей з ООП, базується саме на принципах компетентнісного підходу: замість фокусування на недоліках, увага зосереджується на сильних сторонах, реалістичних цілях і поступовому досягненні результатів [14].

Педагогічні умови, що сприяють реалізації компетентнісного підходу в інклюзивному початковому класі, включають: створення безпечного і підтримувального середовища; застосування методів активного навчання (ігрові, діяльнісні, проєктні); використання адаптованих завдань; впровадження формуального оцінювання, що дає можливість оцінювати поступ, а не лише кінцевий результат [1].

На нашу думку, одними з найбільш ефективних методичних стратегій для розвитку компетентностей у початковій школі є колаборативне та парне навчання. Вони ґрунтуються на принципі активної взаємодії між учнями, що дозволяє не лише засвоювати навчальний матеріал, а й формувати навички співпраці, взаємопідтримки, емпатії та відповідальності [15].

У початковій інклюзивній школі колаборативне навчання має додаткову цінність, оскільки створює умови для інтеграції учнів з особливими освітніми потребами (ООП) у спільну діяльність. Завдяки цьому діти з різними можливостями мають змогу вчитись одне від одного, обмінюватись досвідом і розвивати почуття належності до колективу. У багатьох випадках така взаємодія сприяє зниженню тривожності, підвищенню впевненості у власних силах та формуванню позитивної самооцінки.

Серед найпоширеніших форм колаборативного та парного навчання у початковій школі можна виділити [13]:

«Buddy system» (система навчальних партнерів) – закріплення за учнем з ООП «друга-наставника» з числа однокласників, який допомагає у виконанні завдань, орієнтації у класі, участі в групових активностях.

Малі групи з розподілом ролей – організація навчальної діяльності в групах по 3–5 учнів, де кожен має чітко визначену роль (лідера, доповідача, ілюстратора, координатора часу тощо).

Парне виконання завдань – робота в парах під час читання, виконання вправ, обговорення тем, що сприяє розвитку комунікативних умінь та взаємної підтримки.

Інтерактивні ігри на командну взаємодію – наприклад, рухливі ігри з елементами естафети, де успіх залежить від узгодженості дій усієї групи [12].

Так, наприклад, у контексті соціальної та здоров'язберезувальної освітньої галузі такі методи дозволяють: формувати навички ефективного спілкування та конструктивного вирішення конфліктів; виховувати толерантність, взаємоповагу та підтримку; розвивати вміння працювати в команді для досягнення спільної мети; стимулювати активність і фізичну рухливість, що сприяє збереженню та зміцненню здоров'я.

Важливо, щоб учитель в інклюзивному класі виконував роль модератора: допомагав налагодити взаємодію між дітьми, спостерігав за процесом і за потреби коригував поведінку групи. Особливе значення мають інструктаж перед початком роботи, чітке пояснення правил та демонстрація прикладів співпраці [11].

Таким чином, колаборативне та парне навчання в інклюзивних класах початкової школи не лише підвищує ефективність засвоєння знань, а й сприяє соціалізації, формуванню дружніх стосунків і створенню підтримувального середовища для всіх учнів.

Проектне та сценарне навчання у початковій школі є дієвими інструментами реалізації компетентнісного підходу, зокрема в технологічній, соціальній і здоров'язбережувальній освітніх галузях. Вони передбачають активну участь учнів у створенні, плануванні та реалізації завдань, пов'язаних із реальними життєвими ситуаціями, що формує у молодших школярів відповідальність, ініціативність та практичні навички.

Проектне навчання у початкових класах базується на інтеграції знань з різних предметів і залученні дітей до дослідницької та творчої діяльності. У межах соціальної та здоров'язбережувальної галузі це можуть бути: тематичні проекти, присвячені здоровому способу життя («Тиждень корисних звичок», «Шкільний день без гаджетів»); екологічні ініціативи («Чисте подвір'я», «Збережемо воду»), що виховують дбайливе ставлення до довкілля; соціальні акції («Тиждень добрих справ», «Пошта дружби»), які сприяють розвитку емпатії та соціальної відповідальності [12].

Сценарне навчання передбачає моделювання ситуацій, у яких поєднується тренування соціальних навичок із використанням технологічних інструментів. Наприклад, діти відпрацьовують правила безпеки у віртуальному середовищі (створення «цифрових сценаріїв») чи розігрують ситуації онлайн-спілкування з елементами медіаграмотності [9].

Для учнів з особливими освітніми потребами (ООП) проектне та сценарне навчання забезпечує можливість навчатися через практичний досвід, взаємодіяти з однолітками, а також розвивати сильні сторони в безпечному та підтримувальному середовищі. Використання візуальних матеріалів, жестів, демонстрацій та адаптованих інструкцій робить процес доступним для кожного [13].

Переваги проектного та сценарного навчання: розвиток навичок командної роботи та взаємопідтримки; формування відповідального ставлення до власного здоров'я та безпеки; підвищення мотивації через залучення до діяльності з

очевидним і зрозумілим результатом; зміцнення зв'язку між навчанням та реальним життям.

Важливими складовими формування компетентностей учнів початкової школи є тілесно-орієнтовані практики та техніки емоційної саморегуляції. Вони спрямовані на розвиток усвідомленості тіла, здатності керувати власним емоційним станом та формування стійких навичок підтримки фізичного і психоемоційного здоров'я.

У соціальній і здоров'язбережувальній галузях вони спрямовані на профілактику перевтоми та розвиток емоційного інтелекту. Адаптація цих практик до інклюзивного середовища включає застосування візуальних інструкцій, ритміки та вправ на релаксацію. Водночас у технологічній галузі вони можуть поєднуватися з цифровими ресурсами: інтерактивними відео для розслаблення чи вправами з використанням освітніх додатків [15].

У контексті інклюзивної освіти такі практики виконують подвійну функцію: сприяють зниженню рівня тривожності, напруження та емоційного перевантаження у дітей, включно з учнями з особливими освітніми потребами (ООП); створюють додаткові можливості для соціальної взаємодії та розвитку комунікативних умінь через спільну рухову активність.

Серед ефективних тілесно-орієнтованих практик для початкової школи можна виділити: рухливі вправи та ігри з елементами фізичної культури, що активізують кровообіг, сприяють концентрації уваги та підвищують енергійність учнів; елементи хореографії та ритміки, які поєднують рух і музику, стимулюючи розвиток координації, відчуття ритму та естетичного сприйняття; вправи на розтягування і гнучкість, що зменшують м'язове напруження та покращують поставу; методи емоційної саморегуляції, адаптовані для молодших школярів; прості вправи з елементами релаксації; візуалізаційні техніки – уявлення приємних образів або «місць сили» для відновлення емоційного балансу [12].

Важливою умовою ефективності таких методик у початкових класах є ігрова подача та регулярне застосування, адже саме повторюваність формує стійкі навички. Для учнів з ООП рекомендується використовувати наочні інструкції, жести, демонстрацію зразків рухів та поступове ускладнення завдань. Використання тілесно-орієнтованих практик та технік емоційної саморегуляції виступає таким чином ефективним інструментом не лише для збереження та зміцнення здоров'я учнів початкової школи, а й для інтеграції дітей з різними освітніми потребами у спільний простір підтримки та взаєморозуміння.

Ефективна реалізація компетентнісного підходу в інклюзивній початковій школі значною мірою залежить від професійної взаємодії педагогів, асистентів учителя, фахівців інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ), психологів та батьків. Злагоджена робота команди дозволяє створити підтримувальне середовище, у якому кожна дитина, незалежно від наявності особливих освітніх потреб (ООП), має можливість розвивати ключові компетентності, необхідні для навчання і повсякденного життя [2; 6].

Учитель початкових класів у такій моделі виступає не лише викладачем, а й фасилітатором навчання, наставником та модератором взаємодії учнів. Його завдання включають: планування уроків з урахуванням індивідуальних освітніх потреб; використання диференційованих методів та адаптованих навчальних матеріалів, цифрових освітніх інструментів; створення емоційно безпечного середовища; впровадження методик формувального оцінювання, що відображають поступ кожного учня [12; 15].

На думку Н. В. Пименової, асистент учителя – ключовий партнер у реалізації інклюзивного навчання. Він забезпечує додаткову підтримку учня з ООП під час виконання завдань, допомагає організовувати роботу в парах та групах, сприяє налагодженню комунікації з однокласниками. Асистент учителя підтримує учня у виконанні як традиційних завдань, так і завдань, що передбачають роботу з технологіями (наприклад, друк чи робота з планшетом).

Він також бере участь у складанні та реалізації індивідуальної програми розвитку (ІПР) [11].

Психолог у початковій школі відповідає за психологічний супровід, допомагає дітям розвивати навички емоційної саморегуляції та конструктивного використання гаджетів. Він проводить індивідуальні та групові заняття, спрямовані на розвиток соціальних умінь і навичок конструктивного вирішення конфліктів [8].

Інклюзивно-ресурсний центр (ІРЦ) виконує діагностичну, консультативну та методичну функцію: проводить комплексну оцінку розвитку дитини; надає рекомендації щодо адаптації навчального середовища та методів навчання; організовує підвищення кваліфікації педагогів і асистентів [1]. Важливою складовою ефективної роботи команди є співпраця з батьками, які беруть участь у розробці ІПР, забезпечують узгодженість навчальних та виховних впливів удома і в школі.

Таким чином, роль учителя та інклюзивної педагогічної команди у початковій школі полягає не лише у викладанні навчального матеріалу, а й у створенні комплексної системи підтримки, яка сприяє формуванню компетентностей, розвитку емоційного інтелекту та забезпеченню психологічного комфорту кожного учня.

Висновки. Реалізація компетентнісного підходу в умовах інклюзивної початкової школи є важливим напрямом модернізації української освіти, що відповідає стратегічним цілям реформи Нової української школи. Аналіз методичних моделей і педагогічних стратегій показав, що ефективність цього процесу визначається кількома ключовими чинниками: системним використанням колаборативного, парного, проєктного та сценарного навчання; адаптацією навчального змісту та методів до вікових і індивідуальних особливостей учнів, зокрема дітей з особливими освітніми потребами (ООП); створенням безпечного, толерантного й емоційно підтримувального освітнього середовища. Застосування зазначених підходів сприяє не лише засвоєнню

предметних знань, а й формуванню соціальних компетентностей, емоційного інтелекту, навичок здорового способу життя та готовності до конструктивної взаємодії в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Боровець О. В. Інклюзивне навчання в початковій школі: організаційно-педагогічний аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 28, т. 1. С. 59–62.
2. Денисюк О. Я., Титаренко Н. В. Удосконалення організації інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами: кроки реформи, індикатори впровадження. *Освітня аналітика України*. 2020. № 4 (11). С. 60–69. DOI: 10.32987/2617-8532-2020-4-60-69.
3. Державний стандарт початкової освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 21 лют. 2018 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
4. Концепція Нової української школи. Київ: МОН України, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nush/1konczepczyia.pdf>
5. Комар О. А., Пісняк В. С. Актуальні питання інклюзивної освіти: основні вектори. Академічні візії. 2023. Вип. 17. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7763262>
6. Колупаєва А. А. Інклюзія: покроково для педагогів: навчально-методичний посібник. Київ, 2023. 232 с.
7. Кондратьєва А. В. Компетентнісний підхід у навчанні учнів початкової класів за концепцією Нової української школи. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 23, Т. 2. С. 23-27.
8. Лавріненко Л. В. Інклюзивна освіта в умовах викликів нової української школи. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Шевченка*. Чернігів, 2022. Т. 174. 18. С. 165-171. <https://doi.org/10.5281/zenodo.73308337>.

9. Молнар Т. І., Лалак Н. В., Фенчак Л. М. Компетентнісне навчання здобувачів початкової освіти: теоретико-методичні концепти. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2024. № 1. С. 37-45. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2024-PP-1-37-45>
10. Немазенко О.В. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні учнів початкової школи: вимоги НУШ. *Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та [ін.]*. Одеса: Університет Ушинського, 2022. С. 100-103.
11. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: методичний посібник. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
12. Прохоренко Л. І., Баб'як О. О., Засенко В. В., Ярмола Н. А. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами: навчання та супровід: навчально-методичний посібник. Харків: Ранок, 2020. 240 с.
13. Селезньова О.М., Гордійчук О.Є. Сучасний стан та проблеми організації інклюзивної освіти в умовах початкової школи: український досвід. Актуальні проблеми педагогічної галузі знань в умовах євроінтеграції освітнього простору: теорія та практика: кол. монографія. Польща: Полонійна академія в Ченстохові, 2023. С. 390-408. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-353-8-206>.
14. Стахів М. О., Грицай Н. Ф., Шибівська С. Р. Розвиток ключових компетентностей учнів початкових класів засобами інтерактивних технологій. *Молодий вчений*. 2024. 5 (129), 56-61. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-5-129-26>
15. Федяєва В. Л. Компетентнісний підхід у концепції «Нова українська школа»: плюси, мінуси, перспективи втілення. *Педагогічні науки*. 2023. № 102. DOI: 10.32999/ksu2413-1865/2023-102-2.
16. Цебро Я. І. Сучасні підходи реалізації інклюзивної освіти. *Нова українська школа: від теорії до практики: збірник статей I Всеукраїнської*

наук.-практ. конф., м.Чернівці, 28 жовтня 2022 р. Чернівці: Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, 2022. С. 763–769.

17. Чередніченко С.В., Огієнко М.О. Сучасні підходи до інклюзивної освіти в Україні та за кордоном. *Олімпійський та параолімпійський спорт. 2024. № 2. С. 80-84.*